

Ensimmäinen päivä: Maa

Maa-teemapäivässä tuetaan oppilaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Oppitunneilla tehdään harjoituksia, jotka harjoittavat oppilaiden fyysistä toimintakykyä monipuolisesti. Oppilaiden psyykkinen toimintakyky vahvistuu, sillä oppilaat voivat kokea tehtävissä onnistumisen kokemuksia riippumatta oppilaan liikunnallisesti taustasta. Oppilaiden sosiaalista toimintakykyä kehittää ryhmässä toimiminen ja toisten auttaminen.

Tavoitteet

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014, 274) esiintyvät yksitoista liikunnan opetuksen tavoitetta vuosiluokille 3–6. Näistä valittiin teemaan parhaiten soveltuvat: T2 “Ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja” ja T3 “Ohjata oppilasta sekä vahvistamaan tasapaino- ja liikkumistaitojaan että soveltamaan niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina sekä eri tilanteissa”.

Maa-teemapäivä korostaa aistien tärkeyttä ja maastossa liikkumisen taitoja. Ympäristö- ja luonnontiedon opetussuunnitelman sisällöistä valittiin “S4 Ympäristön tutkiminen” (ks. OPS 2014, 242). Maa-teemapäivän aikana tunnistetaan kasveja, tutustutaan erilaisiin maastonmuotoihin ja maa-aineksiin sekä kerrataan ympäristössä toimimisen oikeuksia ja velvollisuuksia.

Teemapäivien laaja-alaisiksi osaamistavoitteiksi valittiin L3 “Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot” sekä L7 “Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen”. (ks. OPS 2014, 22 ja 24) Maa-teemapäivässä korostuvat arjen taidot niin kasvien tunnistamistehtävien, jokamiehenoikeuksien kuin maastoleikkien avulla. Harjoitteet osallistavat kaikkia oppilaita ja antavat oppilaille mahdollisuuden olla osana ryhmää sekä vaikuttaa toimintaan. Luonnossa liikkuminen myös vahvistaa oppilaiden luontosuhdetta.

Päivän kulku

1. Oppitunti:	Yhteinen aloitus: Elementtien esittely
---------------	--

Kokonaisuuden
aloitustunti

Välineet oppitunnille:

- Laite
musiikintoistoon
- iPadit tai muu,
jolta mahdollista
katsoa video
- Arvontalaput
ryhmäjakoon

Tavoitteet:

- Ohjeiden
vastaanottaminen
ja niiden mukaan
toimiminen
- Toisten huomioon
ottaminen ja
ryhmässä
toimiminen
- Itseilmaisuu ja
kekseliäisyys

Oppilaille kerrotaan yleisesti viikon kulusta. Oppilaille myös esitellään itsearviointipassi, jota täytetään koko viikon ajan.

Videotehtävä: Elements - Lindsey Stirling (musiikkivideo)
<https://g.co/kgs/zUVsYi>

Oppilaat katsovat yhdessä videon ja oppilaille annetaan tehtäväksi etsiä videosta neljä erilaista elementtiä. Oppilaille ei siis kerrota, mitä elementit ovat vaan heidän tulee itse yrittää keksiä, mitä ne voisivat olla. Sen jälkeen oppilaille kerrotaan oikeat elementit ja keskustellaan elementtien alkuperästä ja historiasta.

Maa-vesi-tuli-ilma-leikki:

Liikunta-alue jaetaan neljään osaan (maa, vesi, tuli, ilma) ja oppilaat juoksevat opettajan huutaman elementin alueelle mahdollisimman nopeasti. Aluksi huudetaan rauhalliseen tahtiin ja kun kaikki muistavat alueet, tahtia voidaan nopeuttaa.

Ryhmäjako toiminnallisesti - Sambarytmit:

Samban elementit

Brasilialaisen samban perustana ovat maailman neljä peruselementtiä; maa, vesi, tuli ja ilma. Tapa liikkua, reagoida asioihin ja tyyli ilmaista itseään kertovat kaikki mikä on sinussa vaikuttava elementti.

<u>Maa:</u>	<u>Vesi:</u>	<u>Tuli:</u>	<u>Ilma:</u>
Suuret raskaat liikkeet. Painotetut askeleet.	Jatkuvat pehmeät liikkeet, askelissa voimakkuus eroja.	Kiihkeä, terävä tyyli. Jalkatyöske ntely tärkeää.	Kevyt, ilma va, ylväs, hienostunut tapa ilmaista liikkeitä.

Opettaja on keksinyt jokaiselle elementeille oman sambaliikkeen, jotka opetellaan yhdessä. (Liikkeiden keksimisessä voi hyödyntää yllä olevaa kuvaa.) Samban tulee olla oppilaille musiikkina ja tanssina jo tuttu. Oppilaiden tulee painaa jokaisen elementin liike tarkasti mieleensä.

Liikkeiden harjoittelun jälkeen oppilaille jaetaan laput, joissa jokaisessa lukee yksi elementti. Oppilaan on tarkoitus sambamusiikin tahtiin alkaa tekemään omaa elementtiään kuvaavaa liikettä ja etsiä kaikki samalla tavalla liikkuvat. Näin oppilaista saadaan muodostettua neljä ryhmää.

2. Oppitunti: Maa aistien
(2. & 3. Tunti mahdollista)

Päivän teeman esittely - Tunnusteluleikki:

Pusseissa erilaista maa-ainesta ja oppilaat tunnusteleva niitä

<p>pitää kaksoistuntina)</p> <p>Välineet oppitunnille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaisia maa-aineksia pusseissa (multa, hiekka, sora, turve) - iPadit <p>Tavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Päätelmien tekeminen erilaisten aistihavaintojen pohjalta - Ryhmätyötaitojen harjoittaminen 	<p>ilman että näkevät, mitä pussissa on. Oppilaiden tulee miettiä, millaista maa-ainesta pussissa on ja millaisessa paikassa sitä voisi luonnossa esiintyä. Lopuksi katsotaan yhdessä, mitä pusseissa oli ja huomataan miten monimuotoista maakin on.</p> <p>Erilaisten äänien ja rytmien etsiminen luonnosta:</p> <p>Ryhmäläiset lähtevät ulos etsimään ja kokeilemaan erilaisia ääniä luonnosta. Tarkoitus on löytää erilaisia ääniä, joiden avulla tehdään erilaisia rytmejä. Oppilaat dokumentoivat tuotoksensa esim. iPadilla ja ne kuunnellaan yhdessä.</p>
<p>3. Oppitunti: Maan muodot</p> <p>Välineet oppitunnille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Köysi - Huivit - Erilaisia soittimia <p>Tavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oman liikkumisen hahmottaminen ja tasapainon harjoittaminen - Aistien merkityksen tarkasteleminen luonnossa liikkumisessa 	<p>Vaella sokkona kaverin ohjauksella:</p> <p>Maastoon merkitään pitkälle, 20-50 metrisellä, köydellä noin metrin korkeuteen joko ympyrä tai suora rata. Reitti kulkee aluksi helppossa maastossa ja vaikeutuu vähitellen. Tehtävänä on tutustua sokeana liikkumiseen, jotta lapsi oppisi arvostamaan omaa näköaistiaan ja oppisi auttamaan sokeaa ihmistä. Toiminta tapahtuu pareittain. Toisen leikkijän silmät sidotaan liinalla. Tämä tarttuu kädellä naruun ja alkaa kulkea reittiä eteenpäin tunnustellen jaloillaan maastoa ja pitäen narusta kiinni. Kaveri seuraa vieressä, miten eteneminen sujuu. Vaikeissa maastonkohdissa näkevä kaveri kertoo, millaista maastoa on edessä. Kun sokko on kulkenut radan läpi, vaihdetaan osia. Sokkoharjoitus voidaan kokeilla myös ilman narua. Tällöin toinen parista pitää tukevasti kiinni toisen kädestä ja kertoo, minkälaisia ylitettäviä esteitä on vastassa.</p> <p><i>Eriyttäminen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jos sokkona kulkeminen tuntuu jostakin oppilaasta liian jännittävältä, oppilaat voivat tehdä sitä myös kolmen hengen ryhmässä ja yksi voi olla varmistamassa sokkona kulkevan liikkeitä esimerkiksi selän takana</i> <p>Jäljitä viheltäjä -leikki:</p> <p>Yksi leikkijä tai ryhmä piiloutuu maastoon siten, etteivät toiset leikkijät näe heidän piiloutumistaan. Jonkin ajan kuluttua muut lähtevät etsimään piiloutuneita kuunnellen, mistä kuuluvat piilossa olevien pillin vihellykset. Aluksi vihellykset voivat olla kuuluvia ja piilopaikka suhteellisen lähellä. Myöhemmin etsimistä voidaan vaikeuttaa harventamalla ja hiljentämällä</p>

	<p>pillin puhalluksia sekä pidentämällä piilopaikan etäisyyttä. Kukin ryhmä etsii yhden piiloon menijän.</p>
<p>4. Oppitunti: Maa kasvualustana</p> <p>Välineet oppitunnille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - iPadit <p>Tavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jokamiehen-oikeuksien kertaaminen - Kasvien tunnistamisen harjoittelu 	<p>Jokamiehen oikeudet:</p> <p>Oppilaat testaavat, kuinka hyvin he muistavat aiemmin opitut jokamiehen oikeudet.</p> <p>http://www.jokamiehenoikeudet.fi/</p> <p>Tuo mulle -peli:</p> <p>Tuo mulle -pelissä opettaja sanoo oppilasryhmälle esimerkiksi jonkin kasvin ja oppilaiden tulee etsiä sellainen luonnosta. Oppilaat kuvaavat kasvin iPadille ja tulevat näyttämään sen opettajalle. Opettaja antaa ryhmälle aina uuden kohteen, kun he ovat tulleet näyttämään edellisen. Oppilaille tehdään selväksi, että kasveista otetaan kuvat siksi, ettei niitä saa repiä pois luonnosta (viittaus jokamiehen oikeuksiin).</p> <p><i>Eriyttäminen:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Oppilaita voi pyytää kuvaamaan muutakin kuin kasveja: "Tuo mulle jotain kaunista"</i> • <i>Kasvien tunnistamisen apuna saa käyttää internetiä tai kirjoja</i>
<p>5. Oppitunti: Yhteenveto ja orientoituminen seuraavaan päivään</p> <p>Välineet oppitunnille:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Passit - Suoritusmerkit <p>Tavoitteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Itsearviointin tekeminen - Orientoituminen seuraavaan päivään 	<p>Suoritusmerkkien jako ja passien täyttäminen</p> <p>Johdatus seuraavan päivän ilma-elementtiin: Pohjantuuli-etelätuuli- hippa</p> <p>Jaetaan leikkijät pohja- ja etelätuuliksi siten, että molempia tuulia on yhtä monta. Pohjatuulet yrittävät ottaa kiinni muita. Kun pohjatuuli onnistuu koskettamaan etelätuulta, tämä jäätyy kädet sivulle ojennettuna. Saadakseen hänet taas sulamaan toisen etelätuulen pitää koskettaa jäähmettynyttä leikkijää.</p>

Arviointi

Päivän aikana arvioidaan oppilaiden ryhmässä toimimisen taitoja ja ohjeiden vastaanottamista ja niiden mukaan toimimista havainnoimalla oppilaita. Opettajan on hyvä seurata millaisia rooleja oppilaat ottavat ryhmässä ja kuinka he ottavat toisensa huomioon. Opettajan tulee myös seurata, kuinka oma-aloitteisesti oppilaat tarttuvat tuumasta toimeen.

Arvioinnin tukena ovat eri oppitunneille erikseen merkityt tavoitteet, joiden pohjalta voi tehdä tuntikohtaista arviointia. Nämä tavoitteet on mietitty jo aiemmin mainittujen opetussuunnitelman tavoitteiden ja sisältöalueiden suuntaisesti (laaja-alaiset tavoitteet: L3 ja L7, liikunta: T2 ja T3, ympäristöoppi: S4). Päivän päätteeksi opettaja lukee oppilaiden passeihin tekemät itsearviointit ja vertaa niitä tekemiinsä havaintoihin.

Pohdinta

Maa-teemapäivää on helppo soveltaa kaiken ikäisille ja kaiken tasoille oppilaille. Tehtävät ovat sellaisia, että niihin on kaikkien helppo osallistua ja niiden eriyttäminen on vaivatonta. Monipuoliset harjoitteet ovat motivoivia ja jokaiselle löytyy varmasti jotakin mielekästä jokaiselta oppitunnilta.

Päivän rajoituksina voidaan pitää sekä oppimisympäristö- että välinevaatimuksia. Jokaisesta koulusta ei löydy iPadeja tarpeeksi eikä jokainen koulu sijaitse aivan metsän vieressä. Ulkona tehtäviä harjoituksia voi kuitenkin soveltaa myös sisätiloissa tehtäviksi: Esimerkiksi Tuo mulle -leikissä voidaan koulun tiloista etsiä erilaisia esineitä eikä silloin välttämättä tarvita iPadejakaan, sillä esineet voi ottaa mukaansa ja oikeasti tuoda opettajalle. Myös Vaella sokkona -leikki on mahdollista järjestää koulun saliin siten, että erilaiset patjat ja palikat toimivat esteinä. Maa-teemapäivän suunnitelmaa voi myös hyödyntää esimerkiksi leirikoulussa tai luokkaretkellä, jolloin on mahdollisuus erilaisiin oppimisympäristöihin sekä aikataulujen muokkaamiseen.

Suunnitelma on liikunnallinen, mikä voidaan nähdä sekä rajoituksena että hyvänä puolena. Viisi oppituntia liikuntaa on paljon, mikä voi olla liian raskasta joillekin oppilaille. Toisaalta on tärkeää kannustaa oppilaita liikuntaan ja teemapäivään suunniteltujen monipuolisten harjoitteiden kautta oppilaat voivat löytää liikunnan riemun. Liikunnan avulla oppiminen on varmasti monelle oppilaalle mielekästä sekä motivoivaa ja toivottua vaihtelua tavalliseen kouluarkeen.